

EKO BESKIDY - RAPORT

- AKTUALNY STAN ŚRODOWISKA POLSKO-SŁOWACKICH BESKIDÓW

Czysta woda, czyste powietrze

Czyste środowisko

DZIŚ!

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Projekt „EKOBEKIDY - polsko-słowacka inicjatywa dla wspólnej ochrony i promocji regionu transgranicznych Beskidów” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020 oraz budżetu państwa za pośrednictwem Euroregionu Beskidy.

Wprowadzenie

Region polsko-słowackich Beskidów, który posiada wysokie walory przyrodnicze i krajobrazowe a także unikalne zasoby gatunków i siedlisk przyrodniczych – jest jednocześnie regionem bardzo mocno przeciążonym ruchem turystycznym i rekreacyjnym, a także inwestycjami związanymi z tym ruchem.

Zagrożenia dla środowiska przyrodniczego ze strony turystyki to przede wszystkim zanieczyszczenia wód i powietrza, zwiększona produkcja odpadów, degradacja terenu oraz katastrofalne zniszczenia obszarów leśnych.

W tej sytuacji zahamowanie procesów degradacji zasobów przyrodniczych, promowanie postaw proekologicznych i dbałości o przyrodę jest żywotnym interesem zarówno dla społeczności lokalnych, jak i samorządów, a także podstawowym wymogiem dla podniesienia atrakcyjności turystycznej regionu

Samorzady wykazują coraz większe zainteresowanie niniejszą tematyką, jako że czyste środowisko i dobry stan przyrody są wizytówką i wyróżnikiem atrakcyjności gminy. Zahamowanie degradacji środowiska jest również priorytetowe dla społeczności lokalnych, bo wysoka jakość środowiska przyrodniczego to podniesienie jakości życia i polepszenie stanu zdrowia mieszkańców.

Niniejszy Raport opisujący aktualny stan środowiska polsko-słowackich Beskidów – opracowany został na podstawie przeprowadzonej analizy poziomu zanieczyszczeń powietrza, sposobu gospodarki odpadami i stopnia zanieczyszczenia ekosystemu odpadami, analizy jakości wód i gospodarki wodnej.

Zawiera on ocenę stanu środowiska, a także przedstawia sugerowane działania i aktualnie dostępne możliwości zastosowania najnowszych technologii i rozwiązań w przypadku konkretnych problemów.

Polska część Euroregionu Beskidy - Ocena stanu środowiska

Informacja topograficzna

Polska część Euroregionu Beskidy zlokalizowana w południowej części województwa śląskiego obejmuje przygraniczną część Beskidu Żywieckiego i Śląskiego, a także powiaty żywiecki, bielski i pszczyński. Region ten pod względem przyrodniczym, gospodarczym i zagospodarowania przestrzennego jest bardzo zróżnicowany. Najmniej przekształcony jest górski obszar Beskidów, zachowujący walory naturalnego środowiska przyrodniczego. bardzo atrakcyjny pod względem rekreacyjno turystycznym.

rejonie Beskidów,
infrastrukturę dla sportów zimowych
nadmiernym ruchem turystycznym.

Dość duże zmiany i uboczne skutki działalności gospodarczej występują na Podbeskidziu - rejon Bielska-Białej, Pszczyzny, a także w powiecie Żywieckim. Są to gminy o wysokim stopniu zurbanizowania, o problemach i procesach charakterystycznych dla dużych aglomeracji miejskich, stanowiące duże obciążenie dla środowiska naturalnego

Także duże gminy zlokalizowane w posiadające bogatą bazę hotelową i dotkliwie odczuwają obciążenie środowiska

W Programie Ochrony Środowiska dla Województwa Śląskiego do roku 2024 określono główne problemy środowiskowe województwa, a są to:

- zła jakość powietrza,
- niedostateczna jakość wód powierzchniowych i podziemnych,
- nieuporządkowanie gospodarki odpadami

Ocena poziomu zanieczyszczeń POWIETRZA

Stężenie zanieczyszczeń w powietrzu atmosferycznym w Europie a tym samym i w Polsce maleje na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat w wyniku konkretnie ukierunkowanych działań I i stosowanych środków redukujących emisję gazów odlotowych – głównie przemysłowych. Powoli też znika problem zanieczyszczeń trans granicznych.

Problemem Euroregionu Beskidy jest emisja niezorganizowana tzw. niska emisja. Obserwujemy ogromne zmiany w zagospodarowaniu przestrzennym gmin, przekształcające głównie obszary rolnicze w tereny budowlane wszelkiego typu. To powoduje, że do powietrza mimo że montowane są nowoczesne systemy grzewcze – sumarycznie wprowadzamy coraz więcej gazów odlotowych tak z paliwa stałego jak i gazowego.

Na poziom emisji niewątpliwie ogromny wpływ ma również rozwój infrastruktury turystycznej jak bazy noclegowej apartamentów, pensjonatów oraz hoteli.

Wszystkie te obiekty mimo nowoczesnych systemów grzewczych sumarycznie wprowadzają do atmosfery produkty spalania paliw stałych i gazowych. Jeżeli dodatkowo na analizowanym obszarze występują w kotlinach górskich zjawiska pogodowe (inwersja termiczna, brak wiatru itp.), sprzyjające koncentracji zanieczyszczeń nawet w niewielkich miejscowościach może występować bardzo zła sytuacja aerosanitarna. Pomiary okresowe, modele matematyczne, portale internetowe podające stężenia w czasie rzeczywistym pokazują skalę tego problemu.

Analiza rocznych stężeń pyłu zawieszonego w ostatniej dekadzie pokazuje, że do roku 2018 utrzymywało się w Bielsku-Białej na podobnym poziomie przekraczając minimalnie roczną normę dopuszczalną. W Żywcu sytuacja aerosanitarna w tym okresie w oparciu o stężenie PM10 w immisji jest niezadawalająca, ponieważ norma dopuszczalna była przekraczana corocznie o 10- 20%.

Podsumowanie publikacji Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2020 rok wykazało poprawę stanu środowiska.

Zmniejszyła się liczba najbardziej zanieczyszczonych stref klasy C. W tej klasie pozostały cztery strefy ze względu na przekroczenie standardów dla pyłu zawieszonego PM10 i PM2,5. Nastąpił spadek stężeń zanieczyszczeń gazowych dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i benzenu, w strefach klasy A.. Nadal jednak skala przekroczeń poziomu docelowego benzo(a)pirenu w województwie śląskim należy do największych w Polsce. Przekroczenie występuje na całych obszarach dwóch aglomeracji i stref miejskich oraz na ponad 80% powierzchni strefy śląskiej i obejmuje ok. 4,3 mln ludności (96% mieszkańców województwa).

Od 2020 roku obniża się też poziom zanieczyszczeń powietrza pyłem PM_{2,5}. W ocenie rocznej za 2020 rok wskazano obszary przekroczeń dla poziomu I fazy w strefie śląskiej oraz niższego poziomu II fazy dla wszystkich stref. Przekroczenie poziomu I fazy pyłu PM_{2,5} obejmuje ok. 10% mieszkańców strefy śląskiej. **Przekroczenie poziomu II fazy pyłu PM_{2,5} obejmuje ponad 70% mieszkańców aglomeracji górnośląskiej, ok. 60% mieszkańców miasta Bielsko-Biała oraz ok. 90% ludności strefy śląskiej.**

Główną przyczyną złej jakości powietrza w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (bytowo-komunalna). Znacznie mniejszy wpływ ma emisja przemysłowa i liniowa.

Od kwietniu 2017 roku obowiązuje w województwie śląskim tzw. „uchwała antysmogowa”, która w sposób skuteczny ma wspomóc działania w kierunku poprawy jakości powietrza na terenie całego województwa śląskiego.

Uchwała zakazuje od września 2017 roku spalania w gospodarstwach domowych paliw najgorszej jakości (w tym mułków, flotokonzentratów, węgla brunatnego) oraz określa obowiązek wymiany palenisk węglowych na piece spełniające wymagania klasy 5, sukcesywnie, w ciągu 10 lat (do 2028 roku). W czerwcu 2020 roku

Sejmik Województwa Śląskiego uchwalił Program Ochrony Powietrza, zastępujący wcześniejsze programy

Ocena stopnia zanieczyszczenia ekosystemu odpadami i gospodarka odpadami

- Główną zasadą Jednolitego Systemu Segregacji Odpadów (JSSO) jest, że należy oddzielać surowce od odpadów, które nie nadają się do powtórnego przetworzenia. Należą do nich: metale i tworzywa sztuczne, papier, a także opakowania szklane i odpady biodegradowalne.

Tendencje w wielu miastach i gminach polskiej części Euroregionu Beskidy są bardzo zbliżone. Z roku na rok zmniejsza się liczba mieszkańców miast zameldowanych na pobyt stały. Wydawałoby się, że ilość wytwarzanych odpadów również powinna spadać. Jednak analizy wskazują, że ilość odpadów komunalnych się zwiększa. Dlatego też istnieje realne niebezpieczeństwo, że wkrótce zabraknie terenów przeznaczanych pod budowę nowych składowisk odpadów komunalnych. Istniejące składowiska drastycznie się powiększają, a na nowe okoliczni mieszkańcy nie chcą wyrażać zgody w obawie, z resztą uzasadnionej, przed przenoszonymi na duże odległości z powietrzem odory oraz ptactwo, gryzonie i miejscowe skażenie mikrobiologiczne. Z tych powodów istnieje konieczność rozbudowy systemu gospodarowania odpadami o dodatkowe metody utylizacji, recyklingu i zagospodarowania odpadów.

Podstawą jest właśnie segregacja odpadów. W Regionie odbywają się aktualnie konsultacje społeczne dotyczące budowy spalarni odpadów. Ma to być inwestycja ekologiczna, jednak budzi znaczne kontrowersje i ma wielu przeciwników, obawiających się negatywnego wpływu spalarni na środowisko, a przede wszystkim na zdrowie mieszkańców najbliższej okolicy. Mimo zmniejszającej się liczby mieszkańców, rośnie liczba odpadów. Dotyczy to przede wszystkim odpadów pochodzących z opakowań papierowych i plastikowych.. W obecnym czasie duża część tych odpadów jest poddawana recyklingowi i ponownemu wykorzystaniu. Wzrasta również procent popiołu i odpadów z kotłów grzewczych.. Jest to sygnał, że zwiększa się liczba budynków mieszkalnych, a to jest spowodowane coraz wyższym statusem finansowym i poziomem życia

mieszkańców. Wciąż duży procent wszystkich odpadów komunalnych stanowią odpady zmieszane, czyli takie, które nie zostały poddane segregacji bądź nie było możliwości ich już posegregowania. Ilość tych odpadów powinna ulegać zmniejszaniu. Odnotowano też coraz większy stopień recyklingu odpadów komunalnych, i pomimo wzrostu ustanowionego, minimalnego poziomu recyklingu gminy wywiązują się z tego obowiązku z nadwyżką. Analiza wykazała, iż aktualnie stan gospodarki odpadami w gminach Bielsko-Biała i Żywiec jest dobry, zawsze może jednak być jeszcze lepiej.

Konieczna jest więc kontynuacja edukowania społeczeństwa na temat zagrożeń dla środowiska i zdrowia ludzi płynących z nieodpowiedzialnego postępowania z odpadami, już u samego źródła czyli w domach, parkach, obiektach użyteczności publicznej i wszędzie tam, gdzie to my jesteśmy odpowiedzialni za powstawanie odpadów. Konieczna jest również edukacja dzieci już począwszy od wieku przedszkolnego, żeby nabywały prawidłowych nawyków ekologicznych.

Analizy jakości wód i gospodarki wodnej.

Presję na środowisko wodne województwa śląskiego stanowi głównie pobór dużych ilości wody na potrzeby gospodarki i ludności, a także wprowadzanie ścieków wymagających oczyszczenia, oraz spływy powierzchniowe, m.in. z rolnictwa. Emisja ścieków przemysłowych i komunalnych, od lat utrzymuje się na najwyższym poziomie w kraju, powodując zanieczyszczenie rzek całego województwa. Pobór wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie śląskim w 2020 r. wynosił 437,2 hm³, z czego 63,7% stanowiły wody powierzchniowe.

Kaskada zbiorników zaporowych na Sole zlokalizowana jest u podnóża Beskidów, blisko granicy ze Słowacją i Czechami, w obrębie działania Euroregionu Beskidy. Jakość

wód zbiorników kształtują przede wszystkim rzeki Soła i Koszarawa, które do zbiornika cechują się bardzo dużymi zlewniami. Przepływają one przez mocno zabudowany teren wielu gmin Żywiecczyny. Zanieczyszczenie rzeki Soły dodatkowo powodują zakłady działające na tym terenie. Zbiorniki te mają duże znaczenie gospodarczo-społeczne w regionie.

Prowadzona w sposób ciągły kontrola jakości wody w kaskadzie Soły pozwala na ocenę ogólnego stanu wód w regionie, potencjału ekologicznego wód zbiornika. Jest ona konieczna, z uwagi na funkcje rekreacyjne obu zbiorników, a także wodociągowego charakteru ostatniego ze zbiorników w kaskadzie – Czańca.

Wyniki badań prowadzone przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach, oddział w Bielsku-Białej wskazują na występowanie w latach 2010 – 2014 tendencji wzrostu stężenia wszystkich badanych biogenów zanieczyszczających. Aktualnie stwierdza się coraz mniejsze

stężenia biogenów w wodach tego zbiornika, jego wody są dotlenione ,mają małą zawartość substancji użyźniających, dużą przezroczystość, zakwitły glonów tu nie występują.

Prawdopodobnie wynika to z poprawy gospodarki wodno-ściekowej w zlewni zbiornika. Obecnie zostało rozbudowanych i zmodernizowanych wiele sieci kanalizacyjnych w zlewni rzeki Soły. Budowa sieci kanalizacyjnej w wielu gminach Żywiecczyny oraz modernizacja oczyszczalni ścieków (głównie w Żywcu, Cięcinie oraz Zwardoniu) ograniczyła dopływ fosforu i azotu do wód w zlewni zbiornika..

Odpowiednie i proekologiczne zarządzanie w zlewni Soły jest bardzo istotne, z uwagi na to, że wyżej położone zbiorniki kaskady pełnią funkcje rekreacyjne, a ostatni zbiornik w kaskadzie pełni funkcje wodociągowe – dla Bielska-Białej oraz mieszkańców konurbacji górnośląskiej.

W 2020 roku wody o bardzo dobrym i dobrym stanie/potencjale ekologicznym sklasyfikowano w dorzeczu Wisły w rzece Juszczyńce, Wodzie Ujsolskiej ,Ponikwii w zlewni Soły, Leśnicy (dopływ Brennicy) oraz w zbiorniku Goczałkowice.

Najgorsza jakość wód o słabym i złym stanie/potencjale ekologicznym w dorzeczu Wisły wystąpiła w 3 rzekach opisywanego regionu – Żabniczance, Żylicy, Łękawce w zlewni Soły.

Słowacka część Euroregionu Beskidy

Ocena stanu środowiska

Informacja topograficzna

➤ Badany obszar Beskidów obejmuje teren Beskidu Kisuckiego i Beskidu Orawskiego, i sąsiadującą z nimi północną część województwa Żylińskiego.

Besкиды Kisuckie znajdują się na terenie Kysuc w powiecie Czadca, a Besкиды Orawskie znajdują się na Orawie w powiecie Námestovo oraz w regionie Kysuce w powiecie Czadca w Żylińskim Kraju Samorządnym. Obszary górskie, pomimo nasilającego się ruchu turystycznego, zachowują walory naturalnego środowiska przyrodniczego i odgrywają ważną rolę w zapewnieniu równowagi biologicznej. Na obszarze pogranicza lasy tworzą chronione obszary krajobrazowe i atrakcyjne turystycznie parki narodowe.

Województwo żylińskie jest trzecim co do wielkości regionem Republiki Słowackiej i można zaliczyć go do regionu przemysłowego o wysokim potencjale rozwoju. Silną pozycję w regionie Żylińskim ma przemysł budowlany stanowiący 13% przemysłu województwa. Jest on jednocześnie najbardziej uciążliwy dla środowiska. Ważną pozycję w regionie zajmuje też branża elektrotechniczna, teleinformatyczna oraz telekomunikacja, gdzie uboczne skutki działalności gospodarczej występują w mniejszym stopniu.

Ocena poziomu zanieczyszczeń POWIETRZA

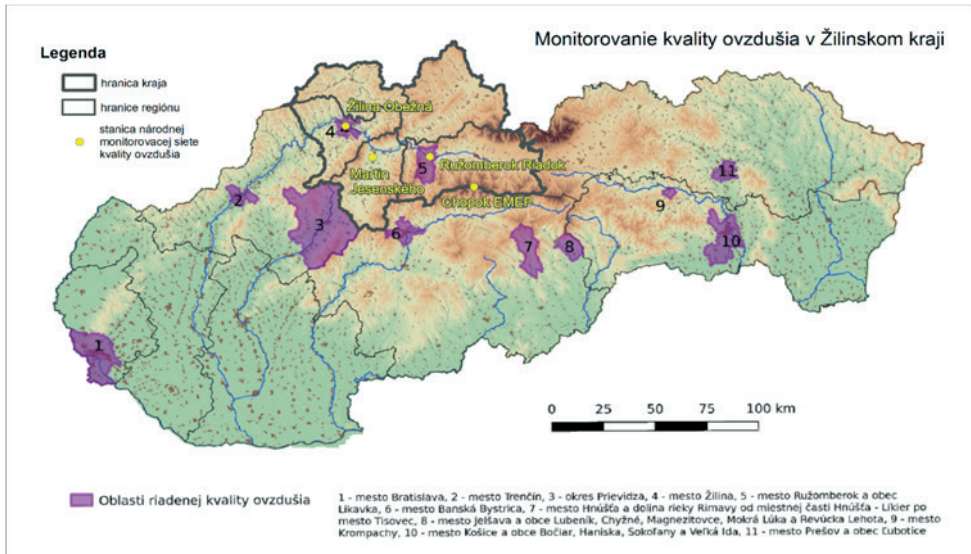
Generalnie, w porównaniu do ostatnich dziesięcioleci, nastąpił spadek zanieczyszczenia powietrza emisją do powietrza w wyniku zmiany bazy paliwowej na korzyść paliw szlachejnych oraz wzrostu wydajności technologii separacji.

Z kolei źródła lokalne (ogrzewanie bytowe paliwem stałym) są najważniejszym źródłem emisji PM10 i PM2,5, a następnie transport i duże źródła (przemysł). Przemysłowe źródła zanieczyszczenia powietrza, takie jak papiernie, cementownie, produkcja wapna, żelazostopów, produkcja materiałów budowlanych, przemysł metalurgiczny, inżynierski, elektryczny i samochodowy w regionie żylińskim są mniej znaczące pod względem ich wkładu w lokalne zanieczyszczenie powietrza podstawowymi zanieczyszczeniami.

Jednak obecnie w Kraju Žylińskim zarejestrowanych jest 89 dużych źródeł zanieczyszczeń i 1508 średnich źródeł zanieczyszczeń powietrza.

Wykres: Rozwój emisji podstawowych zanieczyszczeń powietrza w Kraju Žylińskim w t/rok w 2010 - 2018

Źródło: SHMÚ, ŽSK opracowanie własne, 2021

Obecnie zmierzone wartości tlenu węgla (CO) w powietrzu Żyliny nie przekraczają dopuszczalnych wartości. Region Koszycki ponownie jest liderem w produkcji tlenu węgla. Według Raportu o jakości powietrza w Republice Słowackiej (2020) największym źródłem zanieczyszczenia powietrza w górzystej części regionu żylińskiego (regiony Kysuce i Orava) jest ogrzewanie gospodarstw domowych paliwem stałym. Drugim w kolejności jest ruch samochodowy, który najintensywniej wpływa na powietrze w powiatach Žylna, Martin i Bytča, czyli w powiatach o intensywnym ruchu.

Z porównania regionów województwa żylińskiego w 2018 r. wynika, że region Kysuce ma najmniejszy udział w emisji monitorowanych substancji. Pod względem emisji stałych największymi zanieczyszczeniami powietrza są podregiony Horné Považie i Liptov. Pod względem produkcji dwutlenku siarki największym producentem jest podregion Orava, a następnie Turiec i Horné Považie. Tlenek azotu wytwarzany jest głównie w podregionie liptowskim (ponad połowa produkcji w regionie żylińskim), a następnie w podregionie orawskim.

Najważniejszym producentem tlenu węgla jest podregion Orava (1197 ton rocznie (2018)), następnie podregion Liptov z produkcją około 140-190 ton rocznie, a następnie regiony Kysuce, Liptov i Horné Považie.

Ogólnie rzecz biorąc, Liptów i Orawa należą do największych emiterów zanieczyszczeń powietrza pod względem innych podregionów. Produkcja tych zanieczyszczeń występuje w przemyśle celulozowo-papierniczym na Liptowie, głównie emisji TRS, związków chloru, ozonu, pary wodnej.

Pod względem emisji zanieczyszczeń powietrza, w górskiej części województwa żylińskiego o stosunkowo niskiej emisji (regiony Kysuce i Orawa) ich największym producentem jest ogrzewanie gospodarstw domowych paliwem stałym. Ruch samochodowy najintensywniej wpływa na powietrze w dzielnicach Żylica, Martin i Bytča, czyli w dzielnicach o intensywnym ruchu.

Stężenia zanieczyszczeń w powietrzu

W latach 2018 i 2019 dopuszczalne wartości średniego dobowego stężenia PM10, PM2,5, SO2, NO2, zanieczyszczeń znacznie przekraczane w miejscowościach Martin, Ružomberok, Žilina.

Obecnie, według Raportu o jakości powietrza dla ochrony zdrowia ludzi w Republice Słowackiej w 2020 roku, odnotowano znaczną poprawę jakości powietrza, w ciągu całego roku region Żyliński nie przekroczył dopuszczalnej wartości średniego dobowego stężenia PM10, PM2,5, SO2, NO2, benzenu i CO.

Jest to efektem wdrażania podejmowanych licznych działań, dla zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych z uwagi na założony cel Wspólnoty Europejskiej do 2030 r.

Ocena stopnia zanieczyszczenia ekosystemu odpadami i gospodarki odpadami

Analiza wytwarzania i gospodarowania odpadami w Republice Słowackiej opiera się na krajowym regionalnym systemie informacji o odpadach (RISO) od 1995 roku. RISO rejestruje wszystkie zgłoszenia wytwórców odpadów, którzy corocznie zgłaszają ustalone dane z ewidencji do odpowiedniego starostwa powiatowego.

Pomimo zmniejszającej się liczby mieszkańców regionu ilość odpadów komunalnych na mieszkańca w Republice Słowackiej w 2019 roku, wynosi 435 kg/mieszkańca, co stanowi wzrost o 102 kg/ mieszkańca. w porównaniu do 2010 roku.

Największym producentem według klasyfikacji działalności SK PKD była produkcja przemysłowa w całym szeregu czasowym, z udziałem w całkowitej ilości wytworzonych odpadów wynosi około 29%.

Na podstawie oceny realizacji celów Programu Gospodarki Odpadami Województwa Żylińskiego na lata 2016-2020 pojawiła się potrzeba zasadniczej poprawy systemów selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.

W ramach sieci zakładów odzysku odpadów konieczne jest ponowne rozważenie wydajności zakładów recyklingu odpadów dla niektórych strumieni odpadów. Planując budowę nowych obiektów unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych należy wziąć pod uwagę m.in. zasadę samowystarczalności oraz zasadę bliskości.

Wnioski i sugestie

Konieczność budowy nowych zakładów przetwarzania odpadów w danym regionie, zwiększenia wydajności istniejących zakładów przetwarzania odpadów w danym regionie oraz zamknięcia istniejących zakładów przetwarzania odpadów w danym regionie

Analizy jakości wód i gospodarki wodnej.

➤ Na warunki hydrologiczne mają wpływ cechy naturalne i morfologia. Większość wody z opadów atmosferycznych z obszaru Żyliny spływa spływami powierzchniowymi z obszaru regionu i Republiki Słowackiej. Najważniejszymi ciekami wodnymi w Kraju Žyľińskim są rzeka Wąg z dopływami Belá, Revúca, Lubochnianka, Orawa, Turiec, Varínka, Kysuca, Rajčanka. Według obowiązującego okręgu hydrogeologicznego na terytorium województwa żylińskiego rozciąga się 31 regionów hydrogeologicznych.

Jakość wód, potwierdzona badaniami w obiektach monitoringu jakości wód podziemnych zlokalizowanych w Obszarze Chronionego Krajobrazu Beskidy jest bardzo dobra, przekroczenia wartości dopuszczalnych odnotowano w 13 wskaźnikach co stanowi 3% ogólnej liczby badanych wód.

W Kraju Žyľińskim znajdują się znaczące źródła pitnej wody powierzchniowej, które są wykorzystywane nie tylko dla Kraju Žyľińskiego (zbiornik wodny we wsi Turček, Nová Bystrica). W regionie wykorzystuje się łącznie 218 źródeł wód podziemnych (studnie, odwierty, źródła) do poboru wody pitnej.

Najważniejsze źródła wód gruntowych znajdują się w powiecie martińskim i żylińskim. W ostatnich latach pojawiły się problemy w zakresie zmniejszania się zasobów wodnych i deficytu w okresie minimalnej produktywności (obwody Čadca, Žyľina i Námestovo).

Na Žyľinie znajduje się kilka dużych budowli wodnych, które służą do gromadzenia wody do celów energetycznych, ochrony przeciwpowodziowej, rekreacyjnej, sportowej lub rybackiej. Są

to na przykład elektrownie szczytowo-pompowe Čierny Váh, zbiorniki wodne Liptovská Mara - Bešeňová, Orava - Tvrdošín, Krpelány - Sučany - Lipovec, Hričov - Mikšová oraz wodociągi Žyliná.

Gospodarka ściekowa

Dobra sytuacja w gospodarowaniu ściekami jest aktualnie jest w większych gminach, gdzie mieszkańcy mają możliwość podłączenia do kanalizacji publicznej, Odsetek ludności podłączonej do kanalizacji publicznej w 2019 r. (71,4%) wykazuje wzrost o 16,6 % w porównaniu do 2015 roku.

Najwięcej przyłączeń do kanalizacji ściekowej zrealizowali mieszkańcy w regionie Liptowa. Sytuacja jest trudna w mniejszych gminach, głównie w regionie Horné Považie (rejon Bytča), Kysuce (rejon Czadca i KNM) i Orava (rejon Namestovo), gdzie ścieki odprowadzane są do nieprzepuszczalnych zbiorników (szamba). Jednak wiele z tych gmin uruchamia aktualnie plany budowy sieci kanalizacyjnej.

W Kraju Žylińskim zarejestrowanych jest łącznie 69 działających miejskich oczyszczalni ścieków. W 2019 r. 98 219 tys. m³ ścieków, zostało odprowadzonych kanałami publicznymi do cieków wodnych, a łączna długość sieci kanalizacyjnej wyniosła 2284 km.

Propozycja możliwości poprawy środowiska na pograniczu słowacko-polskim - na obszarze słowackich i polskich Beskidów.

Wytwarzanie i usuwanie odpadów to poważny problem na całym świecie. Należy jednak skupić się na jego rozwiązaniach, zwłaszcza na poziomie lokalnym i regionalnym.

W gospodarce odpadami konieczne jest stosowanie zasad bliskości, samowystarczalności oraz, w wybranych strumieniach odpadów, rozszerzonej odpowiedzialności producenta za nowe strumienie odpadów. Najważniejszym wymogiem, który trzeba będzie wprowadzić w życie, jest „nietworzenie zbędnych odpadów”, który należy egzekwować na indywidualnym poziomie każdej jednostki.

Aby osiągnąć ogólne cele przestrzegania hierarchii postępowania z odpadami oraz zapobiegania, ograniczania i zmniejszania niebezpiecznych właściwości odpadów, konieczne jest uwzględnienie ogólnych zasad ochrony środowiska, takich jak zasada ostrożności i zasada zrównoważonego rozwoju.

Należy również wziąć pod uwagę wykonalność techniczną i opłacalność ekonomiczną, ochronę zasobów, środowiska i zdrowia ludzkiego.

W przypadku odpadów ważne jest uwzględnienie zasady bliskości w celu wyeliminowania, w miarę możliwości ekonomicznych, ewentualnych negatywnych skutków transportu głównie odpadów niebezpiecznych do odległych obiektów unieszkodliwiania odpadów. Kolejną zasadą, którą należy wziąć pod uwagę, jest również zasada samowystarczalności, zwłaszcza w zakresie utylizacji odpadów.

Środki służące osiągnięciu celów dla wybranych strumieni odpadów

Odpady komunalne, biodegradowalne i przemysłowe biodegradowalne

- Wsparcie wzrostu poziomu selektywnej zbiórki poddanych recyklingowi składników odpadów komunalnych (butelki PET, metale, papier i tektura, odpady biodegradowalne).
- Regularne informowanie mieszkańców gminy o aktualnym stanie gospodarki gminy, o sortowanej zbiórce komunalnych odpadów opakowaniowych oraz o znaczeniu etykiet na opakowaniach, ale także o stanie środowiska.
- Troska o środowisko, wprowadzanie środków zapobiegawczych, aby zapobiec wystąpieniu niekorzystnych skutków.
- Maksymalne wtórne wykorzystanie odpadów przed utylizacją poprzez recykling
- Wsparcie finansowe projektów mających na celu budowę małych kompostowni.
- Kontynuacja wprowadzania selektywnej zbiórki odpadów kuchennych, restauracyjnych oraz biodegradowalnych odpadów komunalnych z zieleni publicznej i prywatnej oraz ogrodów.
- Wdrożenie zasady rozszerzonej odpowiedzialności producenta.
- Wsparcie finansowe projektów mających na celu zapobieganie powstawaniu biodegradowalnych odpadów komunalnych poprzez kompostowanie domowe i komunalne.
- Wsparcie finansowe projektów budowy biogazowni.
- Wsparcie produkcji paliw alternatywnych wytwarzanych ze zmieszanych odpadów komunalnych.
- Odpady elektryczne
- Zwiększenie świadomości mieszkańców na temat niebezpieczeństwa wyrzucania sprzętu AGD do odpadów komunalnych i unieszkodliwiania go razem z tym odpadem.
- W razie potrzeby wyznaczenie nowych punktów zbiórki odpadów elektrycznych.

- Zwiększenie świadomości społeczeństwa na temat możliwości odbioru elektroodpadów przy zakupie nowego sprzętu elektrycznego na zasadzie sprzęt za sprzęt.
- Promowanie przetwarzania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, który spełnia wymagania najlepszych dostępnych technik, w oparciu o ocenę istniejących możliwości przetwarzania.

Papier

- Kontynuować trend ograniczania składowania odpadów.
- Wsparcie projektów odzyskiwania i recyklingu papieru.
- Usprawnienie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.
- Szkło
- Usprawnienie zbiórki odpadów komunalnych.
- Wspieranie nowych technologii i budowanie zdolności do technologicznego przetwarzania i recyklingu obecnie nienadających się do recyklingu odpadów szklanych z odpadów komunalnych oraz specjalnych rodzajów odpadów szklanych.

Metale żelazne i nieżelazne

- Promowanie technologii mających na celu osiągnięcie wysokiego poziomu recyklingu odpadów metali żelaznych i nieżelaznych, które są zgodne z wymogami najlepszych dostępnych technik (BAT), w oparciu o ocenę istniejących możliwości recyklingu.
- Stosowanie dla odpadów metali żelaznych i nieżelaznych Rozporządzenia Rady Złomu -kiedy złom przestaje być odpadem zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE 715/2013 określający kryteria ustalania, kiedy złom miedzi przestaje być odpadem zgodnie z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE.

Odpady plastikowe

- Usprawnienie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych.
- Promowanie technologii mających na celu osiągnięcie wysokiego poziomu recyklingu odpadów z tworzyw sztucznych zgodnych z najlepszymi dostępnymi technikami (BAT).

- Wspieranie technologii zwiększających poziom techniczny istniejących zakładów recyklingu w celu zwiększenia udziału nowych produktów pochodzących z recyklingu.

Zużyte baterie i akumulatory

- Poinformowanie obywateli, aby skorzystali z możliwości bezpłatnego zwrotu zużytych baterii sprzedawcy.
- Zapewnienie możliwości przetworzenia zużytych baterii oraz autoryzowanego podmiotu przetwarzającego.
- Poinformowanie społeczności o lokalizacji punktu, gdzie możliwej jest oddanie zużytych baterii oraz akumulatorów.
- Poinformowanie społeczności o lokalizacji punktu, gdzie możliwej jest oddanie zużytych baterii oraz akumulatorów w miejscowości Vysoká nad Kysucou.
- Promowanie technologii umożliwiających osiągnięcie wysokiego poziomu recyklingu i przetwarzania zużytych baterii i akumulatorów, które są zgodne z najlepszymi dostępnymi technikami (BAT).

Zużyte opony

- Promowanie technologii umożliwiających osiągnięcie wysokiego poziomu recyklingu zużytych opon zgodnych z wymogami najlepszych dostępnych technik (BAT).
- Poinformowanie lokalnej społeczności o możliwościach oddawania zużytych opon.

Odpady budowlane i rozbiórkowe

- Brak poparcia dla technologii odzysku odpadów budowlanych i rozbiórkowych przeznaczonych do pierwotnego kruszenia.
- Promowanie technologii zwiększających współczynnik recyklingu odpadów budowlanych na produkty wyjściowe o wyższej wartości dodanej.
- W przypadku robót budowlanych finansowanych ze środków publicznych stosowanie przetworzonych odpadów budowlanych i rozbiórkowych, materiały budowlane i wyroby, do produkcji których odzyskano odpady, pod warunkiem, że spełniają wymagania funkcjonalne i techniczne, ewentualnie wyroby budowlane przygotowane z odpadów budowlanych i rozbiórkowych lub produktów ubocznych produkcji.

Oleje odpadowe

- Wprowadzenie nowego systemu informacyjnego o gospodarowania odpadami w celu wyjaśnienia przepływu materiałowego wytworzonych olejów odpadowych oraz sposobu ich zagospodarowania.

Podnoszenie świadomości mieszkańców gminy w temacie gospodarowania odpadami musi odbywać się zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami. Zorganizowane kampanie muszą koncentrować się na następujących obszarach tematycznych:

- Zapobieganie powstawaniu odpadów,
- Kampanie mające na celu wpłynięcie na nadmierną konsumpcję,
- Skoncentrowanie się na selektywnej zbiórce odpadów komunalnych i odpadów komunalnych ulegających biodegradacji,
- Skoncentrowanie się na podniesieniu świadomości społecznej w zakresie utylizacji przede wszystkim drobnych sprzętów domowych wraz z niesortowanymi odpadami komunalnymi,
- Skoncentrowanie się na podniesieniu świadomości społecznej na temat warunków odbioru i zbiórki sprzętu elektrycznego,
- Wsparcie zbiórki zużytych baterii i akumulatorów,
- Wsparcie zbiórki odpadów opakowaniowych,
- Próba zmiany negatywnego nastawienia ludności do obiektów odzysku energii,
- Wsparcie zielonych zamówień publicznych, zwłaszcza w zakresie wykorzystania surowców wtórnych pozyskiwanych z odpadów jako obowiązkowych elementów w zamówieniach publicznych,
- Podniesienie poziomu zawodowego samorządów w zakresie gospodarki odpadami
- Wychowanie i edukacja dzieci w zakresie odpadów,
- Podniesienie świadomości społecznej na temat potencjalnych zagrożeń dla zdrowia wynikających z niekontrolowanego spalania odpadów komunalnych.

Zarządzanie jakością powietrza

- Zarządzanie jakością powietrza, w przeciwieństwie do innych stałych zarządzeń terytorialnych, musi uwzględniać fakt, że powietrze jest swobodnie przemieszczającym się elementem ponad granicami państw i dlatego należy do niego podchodzić w sposób zintegrowany. Niezbędne jest zatem wspólne działanie, nie tylko w obrębie regionu po jednej stronie granicy, ale niezależnie od linii podziału, wspólnie we współpracy transgranicznej.

W ten sposób powstała „Strategia Zarządzania Jakością Powietrza dla Europejskiego Ugrupowania Współpracy Terytorialnej TRITIA na lata 2020-2040”, która obejmuje obszar wyższych jednostek samorządu terytorialnego: Region Morawsko-Śląski (CZ), Województwo Opolskie (PL), Województwo Śląskie (PL) i Samorząd Żyliński (SK). Strategia jest wykorzystywana jako źródło proponowanych działań na rzecz poprawy jakości powietrza.

1. Monitorowanie i ocena trendów jakości powietrza oraz ich zgodności z celami strategicznymi:

Działalność kontrolna powinna obejmować:

- przestrzeganie zakazu spalania odpadów w kotłach i piecach,
- przestrzeganie zapisów śląskiej uchwały antysmogowej,
- przestrzeganie zakazu spalania pozostałości roślinnych.

Działania zintegrowane z planem działań krótkoterminowych

- 2. Wspieranie rozwoju i innowacji modeli dla identyfikacji poszczególnych grup źródeł zanieczyszczenia powietrza (np. środowisko AQMS, PositiveMatrixFactorization, ITP).

3. Modernizacja i wymiana lokalnych źródeł ciepła na paliwa stałe

4. Obniżenie wpływu lokalnych źródeł ciepła na jakość powietrza:

5. Wspieranie rozwoju i innowacji modeli dla identyfikacji poszczególnych grup źródeł zanieczyszczenia powietrza (np. środowisko AQMS, Positive Matrix Factorization, ITP).

6. Modernizacja i wymiana lokalnych źródeł ciepła na paliwa stałe

7. Energetycznie efektywne domy jednorodzinne i wielorodzinne (termomodernizacja)

8. Ograniczenie emisji z instalacji do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych:

Działania zmierzające do obniżenia emisji z indywidualnych systemów grzewczych opalanych paliwami stałymi, będą obejmować przede wszystkim poniższe czynności i powinny być dokonywane z poniżej ustaloną hierarchią:

a) zastąpienie niskosprawnych urządzeń grzewczych podłączeniem do sieci ciepłowniczej, gdy istnieją techniczne i ekonomiczne warunki przyłączenia;

b) prowadzenie działań zmierzających do wymiany niskosprawnych kotłów na paliwa stałe w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych na:

- OZE (głównie pompy ciepła),
- urządzenia zasilane gazem,
- urządzenia zasilane olejem opałowym,
- ogrzewanie elektryczne,
- nowe kotły węglowe spełniające wymagania ekoprojektu.

Wymianę niskosprawnych źródeł ciepła należy przeprowadzać w budynkach mieszkalnych (jednoi wielorodzinnych), budynkach użyteczności publicznej, budynkach usługowych, produkcyjnych i handlowych;

c) stosowanie w projektowanych nowych budynkach w miarę możliwości technicznych i ekonomicznych hierarchii źródeł ogrzewania:

- podłączenie do sieci ciepłowniczej,
- OZE (głównie pompy ciepła),
- urządzeń zasilanych gazem,
- urządzeń zasilanych olejem opałowym,
- ogrzewania elektrycznego,
- montaż nowych kotłów węglowych spełniających wymagania ekoprojektu.

d) podniesienie efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej.

Ponadto w ramach działania w celu zwiększenia efektywności energetycznej budynków, w których dokonywana jest wymiana urządzeń grzewczych wskazane jest prowadzenie działań termomodernizacyjnych, tj. docieplenie ścian, stropów, dachów, wymianę stolarki okiennej i drzwiowej.

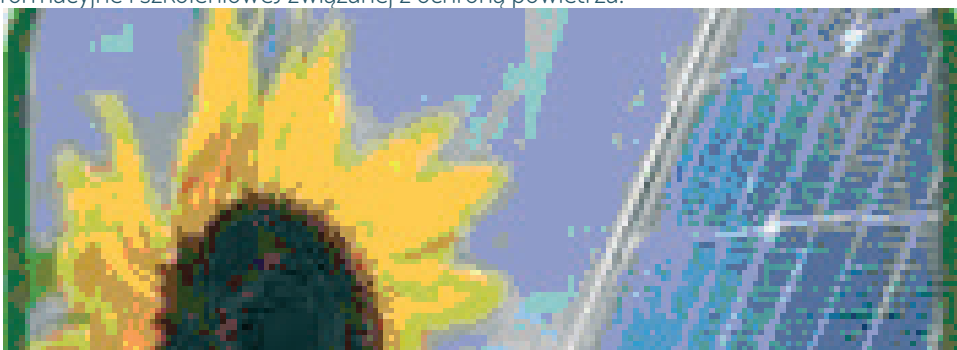
9. Wspieranie działań nastawionych na czyszczenia dróg na mokro (reemisje) łącznie z modernizacją taboru pojazdów do czyszczenia dróg na pojazdy niskoemisyjne z efektywnym czyszczeniem na mokro.

10. Realizacja inwestycji drogowych (obwodnice) łącznie z optymalizacją harmonogramu czasowego realizacji inwestycji drogowych – ograniczenie kongestii

11. Wspieranie wykorzystania transportu zbiorowego

12. Rozwój transportu niskoemisyjnego lub zeroemisyjnego (elektromobilność, wodór, CNG, transport rowerowy) i realizacja inwestycji w zakresie P&R oraz B&R w obrębie węzłów komunikacyjnych, a także budowa ścieżek rowerowych i pieszo-rowerowych

13. Prowadzenie edukacji ekologicznej (ulotki, imprezy, akcje szkolne, audycje, konferencje, działania informacyjne i szkoleniowe) związanej z ochroną powietrza:

Działanie powinno być realizowane poprzez:

- prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom zagrożenia dla zdrowia, jakie niesie ze sobą zanieczyszczenie powietrza,
  - prowadzenie akcji edukacyjnych uświadamiających mieszkańcom wpływ spalania paliw niskiej jakości oraz odpadów na jakość powietrza,
  - prowadzenie akcji informacyjnych na temat obowiązującej śląskiej uchwały antysmogowej.
- Działania zintegrowane z programem ochrony powietrza

14. Tworzenie marki „Przyjazny dla środowiska” (dla przedsiębiorców/institucji)
15. Długoterminowa kampania informacyjna w celu zmiany wartości społecznych
16. Wymiana dobrych praktyk oraz pozostałych doświadczeń między regionami SK i PL

Gospodarka Wodna

Możliwości retencji wody w środowisku leśnym

➤ W krajobrazie leśnym, zwłaszcza na obszarze strefy fliszowej, która obejmuje również obszar Beskidów słowackich i polskich, doszło do znacznego wylesienia z powodu wielkoobszarowych wyrębów leśnych.

Wycinanie drewna ciężkim sprzętem stworzyło dużą liczbę dróg dojazdowych nie tylko na zboczach, ale także poprzez strumienie. Nie wybudowano wystarczającej liczby odpowiednich dróg leśnych, a sam sposób zwożenia drewna powodował zniszczenie terenu i powstawanie głębokich bruzd erozyjnych.

Szybko odprowadzają one wodę z lasu, drenują podglebie oraz osady i odpady po wyrębie. Ludzie postrzegają taki krajobraz jako zdegradowany

i uważają go za główną przyczynę powodzi podczas ekstremalnych opadów. Wszystkie negatywy w krajobrazie leśnym wpływają na szybszy odpływ wody z terenu i w decydującym stopniu są przyczyną ciągłych powodzi, braku wody w krajobrazie Słowacji.

Intensywność i częstotliwość powodzi daje nam nowy wgląd w kierunek, w którym powinniśmy podążać. Człowiek był zaangażowany w ten proces od kilku stuleci, mamy więc lekcję do odrobienia.

Przykłady rozwiązań z przeszłości

Nasi przodkowie odpowiedzialnie dbali o ziemię w ramach swojej wiedzy. Oprócz łagodniejszego

i bardziej wrażliwego podejścia do lasu, zbudowali nie tylko ceglane tamy bezpośrednio na potokach, ale także drewniane stopnie, progi, drewniane skarpy dla ryb i roślinne umocnienia brzegów. Na północy Słowacji w rejonie Kysúc, podczas zwiedzania mikrobasenów, natrafiliśmy na szereg takich starych obiektów, zwłaszcza drewnianych, które są używane od dziesięcioleci do dnia dzisiejszego. Według opisu miejscowych najstarsza drewniana zapora o wysokości około 2 m znajduje się we wsi Radôstka (Beskidy Kysuckie). Została zbudowana w latach sześćdziesiątych ubiegłego wieku. Drewniany stopień z bali w miejscowości Vysoká nad Kysucou (Beskidy Kysuckie) od ponad 40 lat chroni most na drodze. Przepławki zbudowane kilkadziesiąt lat temu do hodowli pstrągów są rozproszone po całym obszarze Kysuce i przetrwały duże powodzie.

Zapora w miejscowości Radôstka część u Hulaka z lat 60-tych ubiegłego wieku, nadal działa i drewniany stopień z bali Vysoká nad Kysucou z lat 70-tych ubiegłego wieku

Obecnie realizowane działania

Zdegradowane obszary trzeba leczyć – najlepiej rewitalizować i tym samym zmniejszyć ryzyko szkód spowodowanych przez powodzie i susze. Należy skoncentrować się na retencji wody w mikro rurociągach nad obszarami wiejskimi, gdzie możliwe jest pozytywne wpływanie na intensywność szkód powodziowych.

Są to elementy: zapory kamienne, zapory przeplatane, drewniane bale na leśnych drogach, doły infiltracyjne, pasy infiltracyjne i zbiorniki przeciwpożarowe w lesie.

Propozycje usprawnień - obiekty zrealizowane w Beskidach Kisuckich

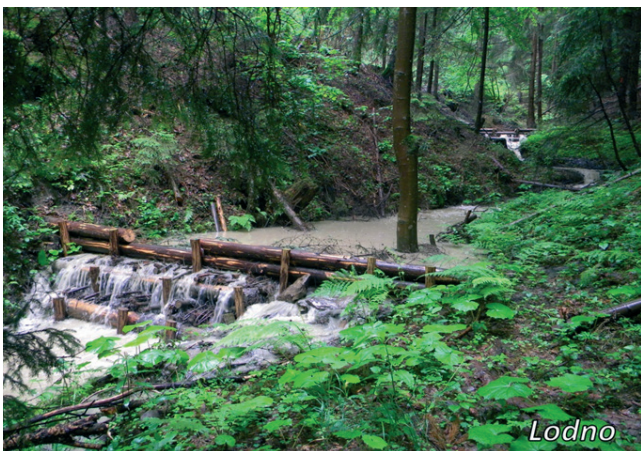
A) Kamienne zapory zdjęcia

Przetamowania

Oszczadnica – murowana zaporą kamienną, na 10 letnią wodę, objętość retencyjna około 30 000 m³, żywotność co najmniej 100 lat.

Wykonane w ramach programu „Rewitalizacja terytorialna” w 2011 r.

Idealne przetamowanie Lodno 2012

Stara Bystrzyca- przetamowanie (zabudowa wyłożona) z zaplotem wierzbowym, wykonane przez bezrobotne kobiety.

Rozwiązania techniczne dotyczące retencji wody w lesie

Głównym elementem stabilności każdego obiektu jest jego konstrukcja, w której poprzeczne drewno mocuje się cienkimi balami i gałęziami wzdłuż profilu ciekłu. Dobrze jest wzmocnić końce gałęzi ziemią lub kamieniem.

Innym ważnym elementem statycznym jest osadzenie bali poprzecznych w nachyleniu od 1 do 1,5 m w rowku nieprzekraczającym średnicy użytego bala (20 - 30 cm).

Całą tę konstrukcję poprzeczną i podłużną stabilizują drewniane koła o grubości 8-12cm, które osadzone są w zaroślach. Te trzy elementy są połączone gwoździami o odpowiedniej wielkości. Mocowanie tamy z gałęzi polega na włożeniu grubszych końców gałęzi, które wbijają się w otwory odprowadzane o głębokości od 30 do 50 cm. Stabilność i wytrzymałość zapory wzrośnie po pierwszej dużej wodzie, gdy błoto częściowo zatka obszar zapory.

Wszystkie prace ze względu na założenie niedostępności terenu wykonywane są ręcznie.

W przypadku tamy, poprzeczne bale nie są umieszczone w wykopanych rowach, ale zapadają się w zbocze. Do wiązania bali stosuje się drut ocynkowany o grubości 2-3 mm lub plastikowe paski o szerokości 1-2 cm.

W przypadku drzew iglastych musi obowiązywać zasada, że poprzeczne drewno i kołki powinny być używane tylko z drewnem okorowanym.

Całe rozwiązanie projektowe należy realizować wg zaleceń:

- Interakcji z leśnictwem i rolnictwem.
- Umieszczenie zapór zawsze w najwyższym profilu iw bezpośrednim przepływie tak, aby przestrzeń retencyjna była jak największa.
- Zasięg skuteczności poszczególnych zapór nie powinien się pokrywać.
- Współpraca z kierownikiem przepływu i właścicielami przyległych gruntów.
- Akceptacja historycznych uwarunkowań dorzecza.
- Wykorzystanie wiedzy z zakresu ochrony przyrody.
- Możliwe błędy
- Słabe zanurzenie belek poprzecznych w zboczu.
- Niewystarczająca grubość i długość wypełnienia podłużnego zapory.
- Grubość poprzecznego wypełnienia drewnem = grubość kłody co najmniej 15 cm
- Długość wypełnienia = szerokość zapory x 2 min
- Słabe umiejscowienie dolnego drewna (musi być całkowicie poniżej dolnego poziomu).
- Rąbanie drewna grubymi gwoździami na końcach drewna.
- Za słabo wbite kołki.
- Prostopadłość obiektu do kierunku przepływu.

➤ Lista ogólnie obowiązujących przepisów prawnych dotyczących ochrony środowiska Republiki Słowackiej

TROSKA O ŚRODOWISKO

- Ustawa nr. 17/1992 Dz. o środowisku w brzmieniu ustawy Rady Narodowej Republiki Słowackiej nr. 127/1994 Dz. Ustawa definiuje podstawowe pojęcia i ustanawia podstawowe zasady ochrony środowiska oraz obowiązki osób prawnych i fizycznych w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska oraz korzystania z zasobów naturalnych; opiera się na zasadzie zrównoważonego rozwoju.
- Ustawa nr. 205/2004 Sb. o gromadzeniu i rozpowszechnianiu informacji o środowisku oraz o zmianie i doprecyzowaniu niektórych przepisów. Ustawa ta reguluje warunki i tryb gromadzenia, przechowywania i rozpowszechniania informacji o środowisku przez organy administracji publicznej oraz inne wskazane w ustawie osoby prawne i osoby fizyczne.
Osobami zobowiązanymi do gromadzenia, przechowywania i rozpowszechniania informacji o środowisku na podstawie niniejszej ustawy („osoba zobowiązana”) są:
  - a) centralne organy administracji państwowej, regiony samorządowe, terenowe organy administracji państwowej i gminy,
  - b) osoby fizyczne lub osoby prawne utworzone z mocy prawa, osoby prawne utworzone przez organ administracji publicznej na podstawie przepisu szczególnego, 4) wykonujące zadania administracji publicznej, w tym obowiązki zawodowe, działalność lub usługi związane ze środowiskiem,
  - c) osoby fizyczne – przedsiębiorcy i osoby prawne, które na podstawie umowy z organem administracji publicznej lub osobą prawną na podstawie lit. b) wykonują zadania zawodowe i związane z nimi usługi związane ze środowiskiem, w zakresie tej umowy.
- Ustawa nr. 201/2009 Dz.U. o Państwowej Służbie Hydrologicznej i Państwowej Służbie Meteorologicznej w brzmieniu Ustawy nr. 39/2013 Zb
Ustawa ta określa:
  - a) działalność państwowej służby hydrologicznej i państwowej służby meteorologicznej,
  - b) państwową sieć hydrologiczną i państwową sieć meteorologiczną dla monitorowania stanu i reżimu wód i systemu klimatycznego oraz sposób przetwarzania tych danych
  - c) zakres i sposób przekazywania informacji hydrologicznych i meteorologicznych,
  - d) obowiązki państwowej służby hydrologicznej i państwowej służby meteorologicznej,
  - e) prawa i obowiązki osoby prawnej, której powierzono wykonywanie państwowej służby hydrologicznej i państwowej służby meteorologicznej.

PAŃSTWOWA ADMINISTRACJA ŚRODOWISKOWA

- Ustawa nr. 525/2003 Dz.U. odnośnie państwowej administracji ochrony środowiska oraz o zmianie i dopełnieniu niektórych ustaw

Ustawa określa zakres troski o środowisko instytucji. Organy administracji państwowej ds. ochrony środowiska

- a) Ministerstwo Środowiska Republiki Słowackiej
- b) urzędy powiatowe w siedzibie województwa,
- c) urzędy powiatowe,
- d) Słowacki Inspektorat Ochrony Środowiska

Administrację państwową w zakresie ochrony środowiska sprawują gminy w zakresie określonym przepisami szczególnymi. (Kolejne przepisy prawne)

OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

- Ustawa nr. 24/2006 Zb. O ocenie oddziaływań na środowisko oraz zmiany i uzupełnienia niektórych ustaw

Ustawa ta reguluje:

procedurę oceny przez eksperta i opinię publiczną spodziewanego wpływu na środowisko

- a) dokumenty strategiczne w trakcie ich przygotowania i przed ich zatwierdzeniem,
  - b) proponowane czynności przed podjęciem decyzji o ich lokalizacji lub przed wydaniem zezwolenia na podstawie przepisów szczególnych
  - c) kompetencje organów administracji państwowej oraz kompetencje gmin w zakresie oceny wpływu
- a) prawa i obowiązki uczestników procesu oceny wpływu . To prawo nie ma zastosowania do dokumentów strategicznych, których jedynym celem jest obrona, ochrona ludności, plany i programy finansowe lub budżetowe;
  - b) proponowanych działań lub ich zmian, których jedynym celem jest obrona lub reagowanie w sytuacji wyjątkowej;

ZAPOBIEGANIE POWAŻNYM WYPADKOM

- Ustawa nr. 128/2015 Dz.U. o zapobieganiu poważnym awariom przemysłowym oraz o zmianie niektórych ustaw w brzmieniu ustawy nr. 91/2016 Zb

Zakres zmiany

- (1) Ustawa ta określa warunki i tryb zapobiegania poważnym awariom przemysłowym w przedsiębiorstwach, w których występuje substancja niebezpieczna oraz ograniczenia ich skutków dla zdrowia ludzkiego, środowiska i mienia.
- (2) Ustawę stosuje się do: a) przedsiębiorstw, o których mowa w § 3, b) magazynowania gazu w strukturze skały naturalnej oraz w przestrzeni podziemnej, c) procesu chemicznego lub termicznego²⁾ lub ich połączenia i związanego z nimi magazynowania, w którym niebezpieczne d) składowanie odpadów z przemysłu wydobywczego zgodnie z przepisem szczególnym³⁾ z obecnością substancji niebezpiecznych.

ŚRODOWISKOWE OZNAKOWANIE PRODUKTÓW

- Ustawa nr. 469/2002 Dz.U. o oznakowaniu środowiskowym produktów, zmienione ustawą nr. 587/2004 Coll., zmienionej ustawą nr. 217/2007 Sb., Ustawa nr. 515/2008 Dz.U. i ustawa nr. 351/2012.
  - (1) Niniejsza ustawa reguluje
    - (a) warunki i procedurę przyznawania i stosowania oznakowania „Produkt przyjazny dla środowiska” (zwanego dalej „krajowym oznakowaniem ekologicznym”);
    - (b) rolę władz publicznych w przyznawaniu „oznakowania ekologicznego UE”;
    - (c) odpowiedzialność za naruszenie obowiązków przewidzianych w ustawie i przepisach szczególnych.
  - (2) Niniejsza ustawa nie ma zastosowania do oznakowania napojów i środków spożywczych¹⁾ ani do oznakowania produktów leczniczych i wyrobów medycznych przeznaczonych wyłącznie do użytku profesjonalnego lub do użytku pod nadzorem zawodowym lub na receptę lekarską.
- Dekret Ministerstwa Środowiska Republiki Słowackiej nr. 258/2003 Sb., która wdraża ustawę o ekologicznym oznakowaniu wyrobów

ZARZĄDZANIE ŚRODOWISKOWE I AUDYT

- Ustawa nr. 351/2012 Sb., O weryfikacji środowiska i rejestracji w systemie Unii Europejskiej dla zarządzania środowiskiem i audytu oraz o zmianie niektórych ustaw

ZINTEGROWANE ZAPOBIEGANIE I KONTROLA ZANIECZYSZCZENIA ŚRODOWISKA

- Ustawa nr. 39/2013 Dz. U. o zintegrowanym zapobieganiu i kontroli zanieczyszczeń środowiska oraz o zmianie niektórych ustaw
  - a) Prawo to reguluje
    - (a) prawa i obowiązki osób w zakresie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń,
    - (b) kompetencje zawodowe do udzielania fachowych porad w zakresie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń,
    - (c) procedury w zintegrowanym procesie autoryzacji,
    - (d) System informacji zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń,
    - (e) kompetencje organów administracji państwowej w zakresie zintegrowanego zapobiegania i kontroli zanieczyszczenia środowiska,
    - (f) sankcje za naruszenie obowiązków,
    - (g) przekazywanie informacji przez Republikę Słowacką do Komisji Europejskiej, które mają związek z zintegrowanym zapobieganiem i kontrolą zanieczyszczeń
    - (h) system wymiany informacji o najlepszych dostępnych technikach, tworzenie i funkcjonowanie grup technicznych i forów wymiany informacji o najlepszych dostępnych technikach.

OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU

PRAWODAWSTWO DOTYCZĄCE OCHRONY PRZYRODY I KRAJOBRAZU

- Ustawa nr. 543/2002 Dz.U. o ochronie przyrody i krajobrazu, w brzmieniu ustawy nr. 525/2003 Dz. Ustawa ta reguluje kompetencje organów administracji państwowej i gmin, a także prawa i obowiązki osób prawnych i osób fizycznych w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu w celu zapewnienia długoterminowego zachowania równowagi przyrodniczej oraz ochrony różnorodności warunków i form życia, walorów przyrodniczych i piękna oraz w celu stworzenia warunków do zrównoważonego rozwoju, wykorzystywania zasobów naturalnych i świadczenia usług ekosystemowych, z uwzględnieniem potrzeb gospodarczych, społecznych i kulturowych oraz uwarunkowań regionalnych i lokalnych.

To prawo nie dotyczy ochrony

- a) upraw rolnych
- b) ważnych gospodarczo gatunków i rodzajów roślin i zwierząt,
- c) szkodników roślinnych i zwierzęcych objętych kwarantanną zewnętrzną i wewnętrzną,
- d) roślinnych i zwierzęcych czynników chorób i chorób ludzi i zwierząt.

- Ustawa nr. 150/2019 Dz.U. o zapobieganiu i zarządzaniu introdukcją i rozprzestrzenianiem inwazyjnych gatunków obcych oraz o zmianie i dopełnieniu niektórych ustaw

Ustawa ta reguluje w zakresie zapobiegania i zarządzania introdukcją i rozprzestrzenianiem się inwazyjnych obcych gatunków zwierząt, roślin, grzybów i mikroorganizmów (zwanych dalej „inwazyjnymi gatunkami nierodzimymi”)

- a) ograniczenia w przetrzymywaniu i postępowaniu z inwazyjnymi gatunkami obcymi,
- b) obowiązki i uprawnienia osób,
- c) środki zapobiegające wprowadzaniu i rozprzestrzenianiu się inwazyjnych gatunków obcych;
- d) system informacji o występowaniu i rozprzestrzenianiu się inwazyjnych gatunków obcych (zwany dalej „systemem informacyjnym”),
- e) kompetencje administracji państwowej, organizacji państwowych i gmin
- f) odpowiedzialność za naruszenie obowiązków.

Celem tej ustawy jest określenie zasad zapobiegania, łagodzenia i minimalizowania negatywnych skutków wprowadzania i rozprzestrzeniania się inwazyjnych gatunków obcych na bioróżnorodność i związane z nią usługi ekosystemowe, a także na zdrowie, bezpieczeństwo i gospodarkę człowieka.

Ponadto

- Rozporządzenie Rządu Republiki Słowackiej nr. 449/2019 Dz. U., która wydaje listę inwazyjnych gatunków obcych będących przedmiotem zainteresowania Republiki Słowackiej
- Rozporządzenie Rządu Republiki Słowackiej nr. 24/1988 Dz. U. w sprawie Parku Narodowego Mała Fatra, zmienionej ustawą Rady Narodowej Republiki Słowackiej nr. 287/1994 Zb

- Rozporządzenie Rządu Republiki Słowackiej nr. 58/2003 Dz.U., które ustanawia Tatrzański Park Narodowy
  - Dekret Ministerstwa Kultury Republiki Słowackiej nr. 68/1984 Dz.U., który ustanawia obszar chronionego krajobrazu Kysuce, zmieniony ustawą Rady Narodowej Republiki Słowackiej nr. 287/1994 Zb
  - Dekret Ministerstwa Środowiska Republiki Słowackiej nr. 83/1993 Dz.U. w sprawie państwowych rezerwatów przyrody, z późniejszymi zmianami
  - Dekret Ministerstwa Środowiska Republiki Słowackiej nr. 293/1996 Sb., która publikuje listę obszarów chronionych i pomników przyrody oraz ustanawia narodowe pomniki przyrody w Republice Słowackiej.
  - Dekret Ministerstwa Środowiska Republiki Słowackiej nr. 292/2001 Dz.U., który ustanawia narodowe pomniki przyrody
-
- Dekret Ministerstwa Środowiska Republiki Słowackiej nr. 420/2003 Dz.U., który ustanawia obszar Obszaru Chronionego Krajobrazu Orava Górna i jego strefy
  - Dekret Ministerstwa Środowiska Republiki Słowackiej nr. 173/2005 Dz.U., który ustanawia obszar chronionego ptactwa Horná Orava
  - Dekret Ministerstwa Środowiska Republiki Słowackiej nr. 2/2011 Dz.U., który ustanawia obszar chronionego ptactwa Malá Fatra
  - Dekret Ministerstwa Środowiska Republiki Słowackiej nr. 4/2011 Dz.U., który ustanawia Obszar Chronionego Ptaka Tatr
  - Dekret Federalnego Ministerstwa Spraw Zagranicznych nr. 159/1991 Dz. w sprawie zawarcia Konwencji w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego.
  - Dekret Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Słowackiej nr. 34/1996 Coll. W sprawie zawarcia Konwencji o różnorodności biologicznej.
  - Dekret Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Słowackiej nr. 93/1998 Coll. W sprawie zawarcia Konwencji o ochronie dzikiej fauny europejskiej i jej siedlisk przyrodniczych (Konwencja Berneńska).
  - Dekret Ministerstwa Środowiska Republiki Słowackiej nr. 450/2004 Dz.U. w sprawie wydania dekretu wydającego krajowy wykaz terytoriów o znaczeniu europejskim

GOSPODARKA WODNA, OCHRONA JAKOŚCI WÓD ORAZ ICH RACJONALNE UŻYTKOWANIE

- Ustawa nr. 364/2004 Sb., O wodach i na zmianie ustawy o Słowackiej Rady Narodowej nr. 372/1990 Dz. o wykroczeniach z późniejszymi zmianami (Ustawa wodna) z późniejszymi zmianami
  1. Woda, jako istotny składnik środowiska jest niezastąpionym surowcem i zasobem naturalnym o strategicznym znaczeniu dla bezpieczeństwa państwa, którego brak może zagrażać życiu i zdrowiu ludności) lub podstawowym funkcjom państwa.
  2. Ustawa ta stwarza warunki do:
    - a) kompleksowej ochrony wód, w tym ekosystemów wodnych i wód zależnych ekosystemów w kraju,
    - b) zachowania lub poprawy stanu wód,
    - c) efektywnego, oszczędnego i zrównoważonego korzystania z wody,
    - d) gospodarowania dorzecziami i poprawy jakości środowiska i jego elementów,
    - e) wykorzystania wody z uwzględnieniem jej strategicznego i ochronnego znaczenia dla państwa, interesu publicznego, bezpieczeństwa żywnościowego państwa oraz określenia jej priorytetu zgodnie z § 3 ust. 4.
    - f) Ustawa reguluje prawa i obowiązki osób fizycznych i prawnych wobec wód i nieruchomości związanych z ich ochroną, efektywnym i ekonomicznym użytkowaniem, prawa i obowiązki organów państwowej administracji wodnej oraz odpowiedzialność za naruszenie obowiązków wynikających z tej ustawy.

OCHRONA POWIETRZA I WARSTWY OZONOWEJ

Ustawodawstwo dotyczące ochrony powietrza

- Ustawa nr. 137/2010 Dz. U. o powietrzu w brzmieniu ustawy nr. 318/2012 Sb., Ustawy nr. 180/2013 Dz.U. 350/2015 Dz.U., ustawy nr. 293/2017 Dz.U. 193/2018 DZ. U.i ustawy. 74/2020 Dz. U.

Ta ustawa reguluje

- a) ochronę powietrza,
- b) dopuszczalny poziom zanieczyszczenia powietrza,
- c) krajowe zobowiązania do redukcji emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza w przypadku emisji antropogenicznych;
- d) zdefiniowanie i określenie celów w zakresie jakości powietrza mających na celu zapobieganie szkodliwym skutkom dla zdrowia ludzkiego i środowiska jako całości, zapobieganie im lub ograniczanie tych skutków;
- e) uzyskiwanie informacji o jakości powietrza,
- f) ocenę jakości powietrza i informowanie społeczeństwa o jakości powietrza,
- g) monitorowanie długoterminowych tendencji i ulepszeń wynikających ze środków krajowych i unijnych;
- h) prawa i obowiązki osób w zakresie ochrony powietrza,

- i) poświadczenie kompetencji zawodowych i obowiązków uprawnionych asesorów przy sporządzaniu ekspertyz lub ekspertyz częściowych,
- j) autoryzowane pomiary, wzorcowania, badania i kontrola zgodności,
- k) kompetencje organów administracji państwowej w zakresie ochrony powietrza,
- l) wykroczenia administracyjne w dziedzinie ochrony powietrza.

GOSPODAROWANIE ODPADAMI

- Ustawa nr. 79/2015 Sb., O odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw

To prawo reguluje

- a) dokumenty programowe w gospodarce odpadami,
- b) środki zapobiegania powstawaniu odpadów,
- c) prawa i obowiązki osób prawnych i osób fizycznych w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarki odpadami,
- d) rozszerzoną odpowiedzialność producenta,
- e) usuwanie zastrzeżonych produktów i strumieni odpadów,
- f) gospodarkę odpadami komunalnymi,
- g) transgraniczne przemieszczanie odpadów,
- h) system informacji o gospodarce odpadami,
- i) kompetencje organów administracji państwowej i gmin w sprawach państwowej gospodarki odpadami,
- j) odpowiedzialność za naruszenie obowiązków w zakresie gospodarki odpadami.

SZKODY W ŚRODOWISKU

- Ustawa nr. 359/2007 Dz.U. o zapobieganiu i naprawie szkód na środowisku oraz o zmianie niektórych ustaw

Ta ustawa reguluje

- a) prawa i obowiązki operatorów w zakresie zapobiegania i naprawiania szkód w środowisku, w tym ponoszenia związanych z tym kosztów,
- b) rolę organów administracji państwowej w zapobieganiu i naprawie szkód w środowisku,
- c) odpowiedzialność za naruszenie obowiązków wynikających z niniejszej ustawy.

Lista ogólnie obowiązujących przepisów prawnych dotyczących ochrony środowiska Rzeczypospolitej Polskiej

(stan na 20.10.2021)

TROSKA O ŚRODOWISKO

- USTAWA z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska znowelizowanej dnia 29 września 2021 r

Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju. Zawiera

(1) przepisy ogólne w tym programy ochrony środowiska, informacje o środowisku, państwowy monitoring środowiska, postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko,

(2) Ochrona zasobów środowiska: powietrza, wód, powierzchni ziemi, kopalin, ochrona przed hałasem i polami elektromagnetycznymi, zwierząt oraz roślin,

(3) przeciwdziałanie zanieczyszczeniom,

(4) poważne awarie,

(5) środki finansowo-prawne,

(6) odpowiedzialność w ochronie środowiska,

(7) organy administracji oraz instytucje ochrony środowiska,

(8) programy dostosowawcze.

Akty wykonawcze do ustawy - rozporządzenia Ministra Środowiska, Ministra Obrony Narodowej i Ministra Gospodarki.

OCENA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

- USTAWA Nr 199 z dnia 3 października 2008 r. O ocenach oddziaływania na środowisko
- Ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko.

OCHRONA ZASOBÓW ŚRODOWISKA

- USTAWA z dnia 24 grudnia 2004 określa standardy jakości środowiska oraz kontrolę ich osiągnięcia, a także
  - Podejmowanie działań służących ich nieprzekraczaniu lub przywracaniu.
  - Szczegółowe zasady: ochrony obszarów i obiektów o wartościach przyrodniczych, krajobrazu, zwierząt i roślin zagrożonych wyginięciem oraz drzew, krzewów i zieleni — określają przepisy ustawy o ochronie przyrody,
- Ustawa o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. 2004 nr 92 poz. 880)

Zawiera przepisy ogólne, formy ochrony przyrody, ogrody botaniczne, ogrody zoologiczne, ośrodki rehabilitacji zwierząt, ochrona terenów zieleni i zadrzewień, organy ochrony przyrody, służby ochrony przyrody zwalczanie przestępstw

i wykroczeń na obszarach chronionych, wykonywanie ochrony przyrody, gospodarowanie zasobami i składnikami przyrody, skutki prawne objęcia ochroną, przepisy karne.

Akty wykonawcze do ustawy o ochronie przyrody:

- rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie: gatunków dziko występujących roślin, zwierząt, grzybów oraz siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, kryteriów wyboru obszarów Natura 2000, sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego oraz dla obszarów Natura 2000, nakładania kar pieniężnych za usuwanie drzew i krzewów bez wymaganego zezwolenia oraz za zniszczenie terenów zieleni, wykroczeń karanych mandatami,

- rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie: utworzenia parków narodowych, przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, nadawania pracownikom parków narodowych uprawnień do nakładania mandatów karnych.

- Ochrony lasów — określają przepisy ustawy o lasach,
- Ochrony dziko występujących zwierząt — określają przepisy ustawy Prawo łowieckie
- Szczegółowe zasady gospodarowania złożem kopaliny i związanej z eksploatacją złoża ochrony środowiska określają przepisy ustawy — Prawo geologiczne i górnicze.
- Ochrona powietrza Art. 85. Ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jakości,
- Ochrona powierzchni ziemi
- Ochrona przed polami elektromagnetycznymi

INFORMACJE O ŚRODOWISKU I JEGO OCHRONIE

USTAWA nr. 199 z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska

Ustawa określa:

1) zasady i tryb postępowania w sprawach:

a) udostępniania informacji o środowisku i jego ochronie,

b) ocen oddziaływania na środowisko,

c) transgranicznego oddziaływania na środowisko;

2) Udział społeczeństwa w postępowaniu w sprawie ochrony środowiska,

a) procedura składania uwag i wniosków w postępowaniu prowadzonym z udziałem społeczeństwa

b) Państwowy monitoring środowiska oraz rozpowszechnianie informacji o środowisku

3). Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko

- Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć
- Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji planów i programów
- Postępowanie dotyczące transgranicznego oddziaływania na środowisko

GOSPODARKA ODPADAMI

- Ustawa o odpadach z dnia 27 kwietnia 2001 r. (Dz. U. 2001 nr 63 poz. 628)

Ustawa ta określa wytyczne dla racjonalnego organizowania gospodarki odpadami i zawiera

- (1) przepisy ogólne,
- (2) zasady gospodarowania odpadami,
- (3) plany gospodarki odpadami,
- 4) obowiązki posiadaczy odpadów i transportujących odpady
- (5) zasady gospodarowania odpadami,
- (6) termiczne przekształcanie odpadów,
- (7) składowanie i magazynowanie odpadów,
- (8) przepisy karne i opłaty sanacyjne,
- (9) kary pieniężne.

Akty wykonawcze- rozporządzenia Ministra Środowiska, Ministra Zdrowia, Ministra Gospodarki, Ministra Infrastruktury, Ministra Spraw Wewnętrznych.

ZAPOBIEGANIE SZKODOM W ŚRODOWISKU I ICH NAPRAWA

- Ustawa o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z dnia 13 kwietnia 2007 r. (Dz. U. 2007 nr 75 poz. 493)

Określa przepisy ogólne, działania zapobiegawcze i naprawcze, koszty przeprowadzenia takich działań, zgłaszanie bezpośrednich zagrożeń i szkód w środowisku oraz zakończenia działań zapobiegawczych lub naprawczych, przepisy karne.

Doprecyzowane zostały dokumenty potrzebne do zgłaszania szkód, substancje, instalacje i urządzenia a także infrastruktura określone jako oddziałujące niekorzystnie na jakość środowiska.

ŚRODKI FINANSOWO-PRAWNE

- USTAWA z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska znowelizowanej dnia 29 września 2021 r

Określa ogólne i szczegółowe przepisy dotyczące zasad, opłat i procedur związanych z korzystaniem ze środowiska naturalnego, a także kar w przypadku przekroczenia obowiązujących norm środowiskowych.

- Przepisy ogólne
- Opłaty za korzystanie ze środowiska
- Przepisy szczególne dotyczące opłat za pobór wody, wprowadzanie ścieków i za składowanie odpadów
- Administracyjne kary pieniężne
- Przepisy szczególne dotyczące kar za wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza, wprowadzanie ścieków oraz emisję hałasu

ORGANY ADMINISTRACJI ORAZ INSTYTUCJE OCHRONY ŚRODOWISKA

- USTAWA z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska znowelizowanej dnia 29 września 2021 r Art. 376.

Ustawy określa organami ochrony środowiska są przedstawiciele samorządów lokalnych

1) wójt, burmistrz lub prezydent miasta;

2) starosta;

2a) sejmik województwa;

2b) marszałek województwa;

3) wojewoda;

4) minister właściwy do spraw klimatu;

5) Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska;

6) Regionalny dyrektor ochrony środowiska.

Art. 377. Organy Inspekcji Ochrony Środowiska

Organy Inspekcji Ochrony Środowiska działające na podstawie przepisów ustawy o Inspekcji Ochrony Środowiska wykonują zadania w zakresie ochrony środowiska, jeżeli ustawa tak stanowi.

Natomiast Instytucje ochrony środowiska to Fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

PRZEPISY PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY POWIETRZA

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska
1. zdefiniowanie i określenie dopuszczalnych parametrów w zakresie jakości powietrza mających na celu zapobieganie szkodliwym skutkom dla zdrowia ludzkiego i środowiska jako całości, zapobieganie im lub ograniczanie tych skutków;
2. monitoring i uzyskiwanie informacji o jakości powietrza, ocenę jakości powietrza i informowanie społeczeństwa o jakości powietrza
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 26 stycznia 2010 r.

w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu

- Uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (dalej: uchwała antysmogowa); <http://dzienniki.slask.eu/legalact/2017/2624/>
- Uchwała nr V/47/5/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 18 grudnia 2017 r. w sprawie przyjęcia Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji (dalej: POP 2017); <http://dzienniki.slask.eu/legalact/2017/7339/>
- Uchwała nr VI/12/7/2019 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 26 sierpnia 2019 r. w sprawie przyjęcia Programu ochrony powietrza dla strefy śląskiej mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych dwutlenku siarki w powietrzu (dalej: POP 2019); <http://dzienniki.slask.eu/legalact/2019/5874/>

PREPISY PRAWNE DOTYCZĄCE INWESTYCJI W OZE

Inwestycje w OZE stanowią obecnie 15% miksu energetycznego, w którym nadal bezsprzecznie rządzi węgiel.

Tymczasem zgodnie z ustaleniami Komisji Europejskiej stosunek ten powinien być aktualnie na poziomie co najmniej 20%, a w 2030 roku już 32%.

Jednak realizacja licznych programów wsparcia krajowych i unijnych skierowana do samorządów, ale też inwestorów indywidualnych – doprowadziła do systematycznego znaczącego wzrostu inwestycji w tym obszarze.

Przepisy i regulacje prawne dotyczące rynku OZE

- Ustawa o odnawialnych źródłach energii z 20 lutego 2015 r. (Dz.U. z 2021 r. poz. 610).
- Ustawa Prawo energetyczne z 10 kwietnia 1997 r. (tekst jedn.: Dz.U. z 2021 r. poz. 716).
- Ustawa o rynku mocy z dnia 8 grudnia 2017 r. (Dz.U. z 2018 r. poz. ze zm.).
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z 24 kwietnia 2020 r. w sprawie ceny referencyjnej energii elektrycznej z OZE w 2020 r. (Dz.U. z 2020 r. poz. 798).
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z 9 listopada 2020 r. w sprawie pobierania opłaty mocowej i wyznaczania godzin doby przypadających na szczytowe zapotrzebowanie na moc (Dz.U. z 2020 r. poz. 2009).
- Rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska z 20 listopada 2020 r. w sprawie wysokości stawki opłaty kogeneracyjnej na rok 2021 (Dz.U. z 2020 r. poz. 2067).

ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ

Ogólne zasady zrównoważonego rozwoju, które 20 lat temu sformułował Hermanem Daly, są następujące:

tempo zużycia zasobów odnawialnych nie może przekraczać tempa ich odtwarzania;

tempo zużycia zasobów nieodnawialnych nie może przekraczać tempa, w jakim pojawiają się ich odnawialne substytuty;

tempo emisji zanieczyszczeń nie może przekraczać zdolności asymilacyjnej środowiska.

Myśl globalnie, działaj lokalnie

Dla zrównoważonego rozwoju, jak dla żadnej innej idei, trafne jest stwierdzenie „myśl globalnie, działaj lokalnie”. To poziom lokalny wydaje się najwłaściwszy dla zapoczątkowania równoważenia rozwoju.

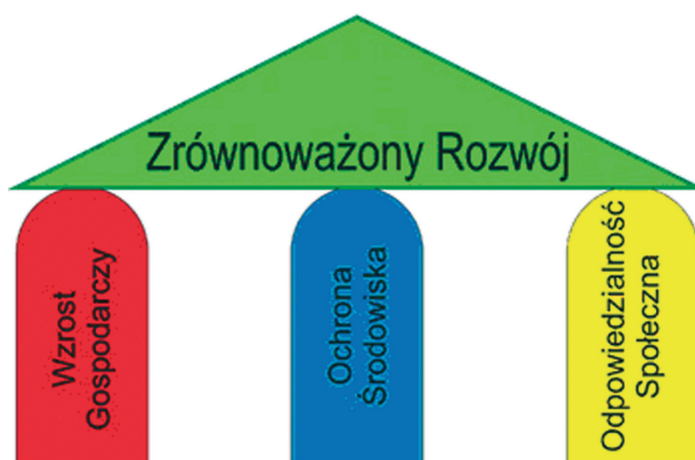
Szczególną rolę w planowaniu tego rozwoju odgrywa samorząd terytorialny. Wynika to zarówno z samej jego natury, jako gospodarza terenu, jak również z ustawowych obowiązków, które nakładają na gminę zadania w dziedzinie kształtowania lokalnego środowiska życia.

Rozwój zrównoważony na poziomie lokalnym będzie oznaczać w szczególności: dopasowanie lokalnych umiejętności i potrzeb do dostępności zatrudnienia, ochronę środowiska opartą na ekosystemowym podejściu służącym minimalizowaniu zużycia naturalnych zasobów, wytwarzania odpadów i emisji zanieczyszczeń, zaspokojeniu lokalnych potrzeb odbywającym się na lokalnym poziomie, udział wszystkich sektorów lokalnej społeczności w lokalnym planowaniu i procesie podejmowania decyzji, wysoką jakość i powszechny dostęp do podstawowych usług oraz wysoką jakość wytwarzanego dziedzictwa kulturowego.

Trzy filary zrównoważonego rozwoju

Władze lokalne posiadają odpowiednie narzędzia dla zrównoważenia rozwoju, wśród nich: dokumenty strategiczne, budżet i fundusze celowe, możliwość współdziałania z innymi jednostkami i sama organizacja urzędu.

Warunkiem jest jednak właściwe korzystanie z tych narzędzi tak, aby rozwój był zadowalający z punktu widzenia wskaźników zrównoważonego rozwoju, jak i z punktu widzenia samych mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego.

Zrównoważony rozwój wydaje się być jedyną alternatywą dla rozwoju w niedalekiej przyszłości.

Mimo to, świadomość społeczna w tym zakresie pozostaje niewielka.

*Bielska Fundacja Wspierania
Przedsiębiorczości i Kultury*

tel. + 48 509 860 474

e-mail: info@fundacja.blk.pl

www.ekobeskidy.pl

Interreg
Polska-Słowacja

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

